

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE

Conform regulamen. de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foile înscrise în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 300 Lei
Pe 6 luni . . . 180 Lei
Pentru străinătate 900 Lei

Foile bisericicească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Suflarea Spiritului

(+). Fiecare om e o taină cunoscută în întregime numai Dătătorului de viață, care „unde voește suflă”. Noi vedem numai roadele acestei lucrări tainice: felurile chemări ale mădurelor Trupului mistic al Domnului. Toate își au rostul lor. Ale unora însă, fără îndoială, e mult superior altora. Și fericit e muritorul care, auzind glasul ce-l cheamă spre înălțimi, îi dă ascultare.

Așa cum fac cei chemați spre viața de mănăstire. Și cum am văzut, nu de mult, că s'a făcut la Obreja din apropierea Blajului, când pâr. Teodosie Bonteanu și pâr. Iosif Bal au depus voturile solemne în mâna Preacuv. Augustin A. Pop, iar monahul-diacon Arsenie a primit taina preoției, rămânând acum să se pregătească și dânsul pentru primirea chipului celui mare îngeresc, ca să devină smerit ieroshimonah, ca și ceilalți doi. — Cât de limpede se vede aici chemarea care vine de sus, și nu dela oameni, și nașterea din Spiritul, al cărui glas poate fi auzit, dar fără să știi de unde vine și unde merge! Preacuv. Teodosie, moldovean ortodox de naștere, caută mângăiere duhovnicească și pace sufletului său în sfințite lăcașuri de închinare din Moldova, și în republica monahală a Muntei Athos; e purtat de acelaș dor prin Franța, Elveția, Germania, și în alte părți de lume, ca să-și afle alinarea căutată între rații săi români uniți și fii ai aceluiș Sf. Vasile cel Mare, care i-a fost drag înlotdeauna. Pâr. Iosif Bal, cu frumoase studii universitare în Roma și cu ispititoare perspective de viitor în rândurile clerului orădan, lasă totul la o parte de dragul unui vis scump ce acum i-s'a împlinit: shima cea mare monahală. Pâr. Arsenie, în lume gazetarul Alex. Avram, petrece o viață de om ostentiv pe tărîmul scrisului celui mai ingrat, mistuitor de nervi și pulverizator de energii spirituale; colindă țara dela un capăt la altul în slujba breslei; deschide și conduce într'o metropolă provincială o impunătoare bibliotecă publică; intră într'altă metropolă în întreprinderi de stil mare, ca să încheie ca ceilalți doi și să poată zice, în sfârșit: Mulțumescu-ți Tîe Doamne, că acum am apucat la lman de liniște bineroditoare și într'adevăr fericitoare!

Nu-s mulți tovarășii de viață și de ideal ai acestor trei. Dar monahismul e o realitate ce rămâne. „Călugării și stejarii nu pot fi stârpiți din lume”, cum zicea Dostoievski. Are lipsă de ei și de pilda lor lumea și Biserica. Mare lipsă. S'a pus chiar și problema că oare ordinele călugărești sunt o necesitate vitală pentru Biserica? La cecece Card. Faulhaber răspunde așa: „Biserica se poate lipsi de tagma aceasta călugărească, ori de ceea, fără să-i fie fatal. Călugăria însă, luată în total, e o necesitate vitală pentru

Desființarea sectelor

Printr'un proaspăt decret-lege publicat în Monitorul Oficial, au fost desființate toate sectele religioase, iar averea lor mobilă și imobilă a fost trecută în patrimoniul Statului.

Măsura a fost primită și salutată cu bucurie de toată suflarea românească și creștină, și mai ales de conducătorii Bisericii, cari își văd astăzi împlinindu-li-se un vechiu și îndreptățit desiderat. Căci sectele constituiau — mai ales dela războiul mondial încoace — o adevărată plagă pe organismul Bisericii și al Neamului în același timp. Cu atât mai mult, cu cât la adăpostul celor trei secte: baptiștii, adventiștii și creștinii după Evanghelie, admise de lege, ființau de fapt o mulțime de secte. Ele întrețineau o permanentă stare de anarhie spirituală în sânul comunității noastre religioase și naționale, iar prin legăturile ce le aveau cu străinătatea care îi conducea și îi finanța, au devenit un real pericol chiar pentru siguranța Statului. Raportul D-lui Ministru al Cultelor și culturii naționale precizează că, în urma cercetărilor făcute și a documentelor aflate, s'a constatat că toate sectele „nu admit în principiu războiul, povățuind pe aderenții lor să nu participe la lupta ce se dă astăzi tocmai pentru salvarea existenței poporului românesc”.

Iată pentruce conducerea Țării s'a văzut nevoită să ia măsura de desființare a sectelor.

Dar să nu ne legănăm în iluzii. Să nu ne închipuim că odată desființate sectele, ele au și dispărut de pe binecuvântatul pământ românesc. Noul decret-lege înseamnă că ele nu mai au o existență de drept, dar există încă de fapt atâta vreme cât sectarii nu se vor întoarce definitiv în sânul Bisericii de unde au plecat. De aceea măsura luată de Stat trebuie să fie urmată de o acțiune organizată, statornică și vie, din partea slujitorilor Bisericii, până la recăștigarea tuturor sufletelor pierdute. Munca nu e deloc ușoară. Sectele au prins în multe locuri rădăcini adânci, iar prin școalele și instituțiile pe cari și le-au durat pe pământul ospitalier al Țării noastre, de multeori cu

Biserica. E aceeaș întrebare: îi sunt de lipsă omului pentru a trăi doi ochi și două mâni, ori ba? La nevoie, omul poate trăi și cu un ochiu, ori cu o mână. Totuși, trebuie să admitem că dualitatea ochilor și a mânilor e o necesitate vitală pentru omul sănătos.

Biserica noastră își are și ea călugării și călugărițele sale. — Să mulțumim Domnului pentru această mare grație!

bani streini, și-au creat proseliți cari nu vor ceda ușor.

Asupra mijloacelor celor mai potrivite pentru stărpirea sectelor s'a discutat mult. Unele sunt admise de toți cari luptă pe frontul sectar. În special: *Rugăciunea* și mai ales aplicarea fructului liturgic pentru reînnoirea celor rătăciți este unul din mijloacele cele mai eficace, știut fiind că fără ajutorul lui Dumnezeu nu se poate face nimic. *Pastorația individuală*, este una din metodele cele mai moderne, și care aplicată cu tact și prudență dă rezultate excelente. Organizarea credincioșilor în *asociații religioase*, în cari membrii să trăiască învățăturile Evangheliei iar nu să se piardă timpul în discuții mărunte ori în lupte pentru demnități, este iarăși un mijloc foarte ducător la scop. Nu trebuie să uităm apoi răspândirea *presei bune* și în deosebi a Sf. Scripturi. Dacă sectele s'au înmulțit așa de mult și dacă au putut duce în rătăcire atât de mulți, faptul se datorește tocmai cărților și edițiilor britanice ale Bibliei, pe cari ei le împărțiau uneori gratuit. Iată pentruce se impune o acțiune cât mai întinsă pentru răspândirea cuvântului scris și în deosebi a Noului Testament aprobat de Biserică, cu comentarii și trimiteri, pentru a înlocui edițiile britanice, intenționat schimbate în text și incomplete.

În concluzie: acolo unde afară de Dumnezeu și sărbători nu se aude clopotul niciodată, unde amvonul e mut, unde nu există nici o asociație vie, unde presa bună nu are cititori și unde reprezentantul lui Hristos are alte îndeletniciri mai puțin evanghelice — acolo, zic, sectele vor continua să vegeteze cu toată opreliștea adusă din partea conducătorilor. Aceștia și-au făcut acum datoria. Ne vom face-o și noi?

Pr. Valeriu Stoian

Precursor al gânditorilor sociali moderni. Așa îl arată *Agostino Gemelli*, rectorul universității catolice din Milano, pe *Sfântul Francisc*, Sărăcuțul din Assisi, într'un articol apărut și în românește (*Timpul*, 12 Ianuarie 1943) și din care reținem și noi rândurile ce urmează:

[...] „Sf. Francisc n'a fost un cerșetor de profesie, cum cred unii. A fost un mare muncitor. N'a cerut de pomană — fapt care pentru El înseamnă umilitate (are face apel la mila altora) — decât atunci când rodul muncii Lui nu-i era îndestulător; și nu primea ospitalitatea, dacă nu avea puțința s'o răsplătească cu munca Lui.

Pentru Sfântul Francisc orice muncă era nobilă, și El a cunoscut toate muncile, dela cele mai umile până la cele mai înalte; truda

zidarului care raclădește bisericile, a salahorului care ajută pe țaran să secere, să cosească, să îngrijească via, să culeagă roadele pământului; a rândușului care colindă, orașele și satele pentru a propovădui împărăția lui Dumnezeu, care intră cu aceeași simplitate în palate și în bordeie pentru a trezi conștiințele și a le arăta adevărurile veșnice, care merge peste munți și mări pentru a duce cuvântul Evangheliei, deci civilizația, singura și adevărata civilizație ce nu poate fi întrecută. Și în această trudă de apostolat, Sfântul Francisc a fost alături de popor, talmăcindu-i simțăminte, aspirațiile, poezia și, trebuie să spunem, drepturile. A numit „minori“ pe frații Săi; dar acest calificativ de „minori“ avea în vremea aceea și o semnificație socială și politică, căci Assisi, ca toate orașele italiene, era împărțit în „maiores et minores“. Sfântul Francisc a venit cu ciracii săi în mijlocul poporului de jos.

Intreagă poezia franciscană a obârșiiilor este populară, și din această pricină întrebuințează limba vulgară și nu latina celor învățați, nici franceza boerimii și nici provensala trubadurilor. „Fioretti“, o adevărată epopee în proză a messi rotunde franciscane, „alcătuesc o operă de inspirație în chip esențial populară“ și își păstrează neîntâlnita lor mireasmă, pentru că au fost adunate și rânduite, nu de oameni de literă ci „de frați minori“ cu alte cuvinte de călugări aproape de viața oamenilor umili ca și a muncitorilor pământului, prin normele și obiceiurile lor.

Sfântul Francisc aparține poporului și se contopește cu El, nu în înțelesul vechi și oarecum răsărit al acestui cuvânt, ci într'un sens cu totul personal Lui, care anticipează vremurile noastre. Frățietatea Sa universală, mila Lui față de toată lumea, atât de bogată cât și față de nelegiuții, respectul Său față de autoritatea constituită, adâncul Lui simțământ ierarhic, care-L deosebește în chip hotărât de eretic, — care erau, să notăm bine, comuniștii de atunci — fac ca El să devină simbolul poporului modern, care nu este nici nobil nici burghez, nici plebeu, ci toate împreună, alcătuint o nație fără trepte artificiale. Astfel Sfântul Francisc este un premergător*.

Concluziuni catehetice

După o apreciabilă pauză, la care suntem îndrituiți cu toții, ținem a trasa concluziunile convenite de pe urma ofensivei catehetice de anul trecut.

1. Ce-am afirmat, susținut și dovedit noi dintru început?

a) Că noile manuale catehetice, cu unul mai multe la număr ca cele din trecut apropiat, sunt și rămân cele mai potrivite unelte în mâna preotului-catehet, care este adânc pătruns de misiunea-i apostolică și nu vede în preoție numai cariera comodă ce-i asigură existența, ci-și dă perfect de bine seama, că rostul său între oameni e unul cu mult mai înalt decât acela al slujbașilor de rând: e un vânător de suflete pe cari se trudește a le pregăti și aduce la Isus Mântuitorul. Și ca atare muncește din răsuputeri, cu vreme și fără de vreme, cu ore și fără ore de religie, cu eforturi chiar supraomenești dacă i se cer, la biserică, în școală, prin familiile enoriașilor la ei acasă, pe țarini, prin uliți etc., așa precum procedase Acela al cărui ispravnic este preotul Legii Noi și care pildă ni s'a dat: ca precum El a făcut, așa și noi să facem în toate. — Dar noile manuale, prin însuși faptul că sunt redactate în cadre mai cuprinzătoare, mai dezvoltate, servesc cu atât mai bine catehetului ca izvoare, iar elevilor ca orientare. De câte ori n'au făcut senzație chiar unele amănunte — ce se par „sarbede“ unora — la ora de religie, poate nebagate în seamă de catehet la început? S'au imprimat puternic în sufletele celor mici și neșterse au rămas toată viața.

b) Orele de religie, așa puține cum ne sunt date în școala primară statificată și nedivizată, se pot exploata la maximum. Și tocmai aci vedem noi definindu-se destoinicia catehetului: știe el ceva, află modalitatea potrivită, îi vine de hac repede acestui neajuns prin sporirea orelor, precum îi este dat a putea face la fața locului, în parohia sa. — Niciodată n'am afirmat, că s'ar putea preda șapte lecții într'o oră la tot atâtea clase. Dar nici n'am pledat pentru o ime-

diată abandonare a lor, ci din contră: am experiat și susținut, că se pot preda toate pe rând, dacă nu tocmai la pârdașnica de oră unică pe săptămână din orarul dascălului, atunci neapărat se poate face recompensarea la orele „datoriile omului“ cu clasele I-III, pe la vecernii cu celelalte clase, printr'o profitare la substituirea învățătorilor — și chiar prin solicitarea în plus a câte unei ore suplimentare pe săptămână, la care n'am prea auzit că s'ar fi opus nici cei mai îndărătnici membrii ai corpului didactic primar. Ba cei mai mulți s'au bucurat chiar și au lăudat râvna catehetică a preotului solicitator. Și din nou mă văd necesitat a semnala împărțirea materialului pe ore a Păr. Valer Sasu din „Unirea“ No. 41—1940, care întocmai se poate urma cu efect mai mult decât mulțumitor.

c) Cateheți destoinici, ori mai bine zis: râvnici, plin de zel pentru cauza lui Hristos, cine ar cuteza să afirme, că nu sunt? Parohiile model cu credincioșii lor, cari trăesc o viață sfântă, nu mărturisesc că acolo păstorește turma un preot arhizelos și, fără doar și poate, un eminent catehet?

Am avut edificatoare prilejuri, în nenumărate rânduri, să stăm de vorbă cu atari preoți. Te uimesc cu expunerile lor despre atâtea mijloace prin cari țin morțiș — și reușesc admirabil — să-și facă datoria integrală de cateheți. — Dar acești contrafrăți niciodată n'au fost auziți cârtind mereu contra manualelor catehetice, nici n'au băguit cumva în fața programei analitice, ori să fi cutezat a țipa către Comisiunea catehetică pe motivul că o „informează“; nici n'au dat bir cu fugiții dela catedra ce-și avea în orar o singură oră de religie, de teama oboselii prea mari sau a iminentelor tulburări mintale. Acești ispravnici înțelepți își fac datoria ori-când, așa precum se cuvine. Și roade binecuvântate am arătat și noi destule din acelea culese de această tagmă a cateheților vrednici, cari toate le pot intru Hristos cel ce-i ajută.

Și dacă într'adevăr mai era ceva de adăugat, dacă anumite neajunsuri se impu-

FOIȚA „UNIRII“

La „Piccola Roma“ dell'Ardeal*)

În piața *Madonna dei Monti* din Roma, în fața unei fântăni vechi, se află o foarte veche bisericuță care se prezintă sub elegantă formă a vremii lui Leo XIII. E dedicată sfinților Sergius și Bacu, dar poporul o numește: la *Madonna del Pascolo*, nume ce provine dela o icoană veche, venerată de bazilitanii din Ucraina, cari conduc acest mic templu.

Acolo, în interiorul acelor ziduri milenare, în inima Romei, doarme în pace unul dintre cei mai aprigi luptători, românul *Inochentie Micu*, baronul imperial Klein.

*) *L'Osservatore Romano* din 1 Ianuarie 1943 are o pagină de cinste pentru Blaj și pentru neamul întreg. Alături de titlul *Mica Romă din Ardeal* stă fotografia maestosei Catedrale blăjene, iar în mijlocul articolului Palatul Cultural și Institutul Recunoștinței. Articolul e semnat de distinsul ziarist A. Lazzarini, care cu ocazia aniversării alor 50 de ani dela moartea Mitrop. Vancea a fost la Blaj, interesându-se de aproape de toate actualile noastre preocupări naționale și religioase. Atmosfera întâlnită la Blaj, se vede că a vrut s'o împărtășească lumii întregi, prin articolul așa de bine documentat și încheșat pe care-l dăm în întregime, ca să fie spre bucuria tuturor cari simt creștinește și românește.

În una din primele sale scrisori pastorale, acest episcop s'a lăudat, și pe bună dreptate, că e coborător de viță romană din legionarii lui Traian; dar n'a visat niciodată că oasele sale vor fi strânse de vechea mamă, Roma; și chiar dacă ar fi visat la frumusețea unei reîntoarceri în țara strămoșilor, n'ar fi putut prevedea niciodată că realizarea acestui ideal va fi amărâtă de durerile unui exil.

„*Încă din timpul lui Traian noi suntem stăpâni ereditari ai Ardealului, a afirmat Episcopul în 1735, și aceste cuvinte păreau o declarare de luptă și o provocare, în timp ce nu erau decât o propozițiune istorică.*”

Și într'adevăr, în acei ani istoria descrisă de vechii cronicari Moldoveni și Munteni începea să fie trăită de Români. Era aurora timpurilor nouă.

Conștiința Romanității nu s'a stins niciodată între descendenții legionarilor. Când Ioaniță ceru dela Inocențiu III coroana regală, precum frații săi au încercat înzadar de a trimite mesageri la Celestin III — acest principe valah se declară coborător de al Romanilor; suntem în primii ani din veacul al XIII. Atunci marele Pontif i-a răspuns: „Precum ești Roman în origine așa să fii și în exemplu și intențiuni, iar poporul țării tale care afirmă că e descendent din sânge Roman, să urmeze directivele Bisericii din Roma, pentru

ca și în cultul divin să se vadă reînflorirea obiceiurilor strămoșilor“. În doi clerici valachi s'au dus la Roma, care a dat ospitalitate sf. Francisc din Assisi și sf. Dominic Guzman, pentru studiile necesare viitorului lor apostolat, în timp ce Papa recomanda episcopilor catolici din Transilvania, cari nu erau de naționalitate latină, să se îngrijească de credincioșii lor de viță românească. Așa strănepotul lui Inocențiu III, Grigore IX a încercat de a se funda o dieceză „pentru popoarele cari se numesc Valachii din Transilvania ori din Ardeal“ cu un episcop catolic din propria lor națiune; avem prin urmare la 1227 cea dintâi idee de o episcopie catolică română de rit grec în Milecova.

Istoria apoi ne amintește, după invasiunea Tătarilor, despre misiunile lui Inocențiu IV la voievozii valachi și mai amintește de interesul lui Nicolae III pentru episcopia din Milecova, precum și de noile misiuni ale lui Nicolae IV și Ioan XXII. Se ajunge în felul acesta la aurora umanismului, când Anton din Spoleto a cerut dela Grigore XI să fie făcut episcop și „să devină român“.

Așa, când popoarele neo-latine începură să se intereseze în spirit creștin de amintirile clasicismului, iată că acesta se formează în mințile învățaților ca un fruct al tradițiunii romane și creștine.

Nu e deci nici o mirare că în timp ce

neau a fi semnalate în scopul îndreptării — am crezut și noi că vor fi fiind cateheți confrăți, cari luând cuvântul așa „mai preoțește“, vor contribui la limpezirea unor stări faptice, vor colabora sine ira et studio la înlesnirea mijloacelor de predare a catehismului în școala primară.

2. La ce ne așteptasem noi dintru început dela confratele pr. Ioan Borza? La un moment dat ne-am fi putut aștepta chiar la o reformă radicală a metodei, la o condensare pedagogică a materiei catehetice și — de ce n'am spune-o fără ocol — chiar la noi manuale, de sigur și mai bune decât cele existente, fără ca pr. I. Borza să purceadă la arderea actualelor manuale în fața bisericii Wittembergului românesc unit.

Ne așteptasem adeva la expunerea documentată măcar a liniilor noi din curentul reformist, spre care convergeau articolașele confratelui pomenit, așa după cum înțelepțește procedează inițiatorul școlii experimentale blăjene, vrednicul dascăl Toma Coșiu. Și din „anul 1926“ pr. I. Borza avea timp să o facă.

Oare pentru ce nu ni s'a arătat „firul roșu al conduitei“ enunțat emfatic în 1937? — Pe atunci pr. I. Borza se văeta că nu mai știe ce să predice de pe amvon. Acum se necăjește că rezultatul catehizării îi este „un înspăimântător zero“. — Aproape că nu mai pricepem nimic din toată vâlcă-reala aceasta.

Se mai condamnă și viteza ce-ar rece-re-o nouile manuale. Dar ce turnură ar lua actualul războiu din răsărit, dacă cei trei factori determinanți: inițiativa, surpriza și mai ales viteza, n'ar juca rolul așteptat de armatele româno-germane? O anumită viteză se recere în adevăr și în învățământul religios. — Iar dacă în unele parohii acest învățământ se află mai înapoiat, plus pretinsa bătucire a capetelor, să se înceapă după metoda sf. apostol Pavel, prin nutrirea cu lapte a celor ce nu pot, precum bine o recomandă aceasta încercatul catehet pr. Octavian Popa în „Unirea“ No. 21—1942.

Montaigne are perfectă dreptate constatănd că: în tinerețe fugim bine, iar la bă-

trânețe judecăm bine. — Păr. I. Borza se laudă tocmai invers: acum la tinerețe se vrea a judeca bine, pe semne ca apoi la bătrânețe să fugă în viteză maximă.

3. Roadele îmbucurătoare ale catehizării intensive nu se pot tăgădui, ori în ce parohie ar fi catehetul și în orice grad ar pluti bătucirea capetelor pe unele meleaguri. — La sfârșitul unui frumos examen de religie, un confrate — care catehizează vre-o 180 elevi după nouile manuale și în împrejurările puțin favorabile de astăzi — îmi spuse: „Totuși pr. I. Borza are dreptate“...

Ca unul ce asistasem la acel examen, aflai de prisos angajarea unei discuții ample și-i replicai numai atât: „Elevii Frăției Tale vă desmințesc categoric. Au dat răspunsuri admirabile la tot felul de întrebări puse în decursul amănunțitei examinări. (Examinasem 4 preoți, în frunte cu protopopul). Și iată-l pe Păr. protopop, că te notă în fișa catehetică cu: foarte bine, aci în fața noastră“. — Rămânem deci la vechea constatare: nu în interesează cine dintre noi are dreptate. Ne ajunge mângâierea ce-o gustăm pe la examenele de religie, care se întâlnesc în tot locul pe unde se muncește desinteresat. — Unde-i oare „înspăimântătorul zero“? Pentru că nu ni s'a arătat încă nicăiri până acum. Adeva era să uităm: Păr. I. Borza ne-a prevenit acum mai pe urmă, că în domeniul concubinajului vom afla un zero pe meleagurile aiudene. — Unde dai și unde crapă!

Apoi trage de păr concluzia forțată, că dacă am pomenit de starea alor 2 parohii bănățene cu mulți concubinari — unde totuși dacă se muncește, se produc și roade, acestea însă astăzi cu alți preoți, în adevăr zeloși, nu ieri cu petrecăreții trântori plecați — numai decât ar rezulta că toate parohiile ne zac într'un atare hal, Deasemenea scrisul altuia îl apreciează după numărul coloanelor articolelor... Apoi: a cita din poeziile vre-unui poet, înseamnă a „face versuri“ — după infalibila judecată bazată pe logica abiturientistă ș. a. — Pasă dar, creștine, de te înclină în fața judecății de calibrul sibian, vrednică a fi așezată alături de a cutărui matur dela liceul Bașotă-Pomârla...

S'a afirmat că recunoaștem și noi anumite imposibilități pedagogice. — Greșală de interpretare! Altceva recunoaștem noi: că jupânul lup își va fi schimbând anual părul, năravul însă niciodată.

Și cu aceasta noi facem deocamdată cuvenita încheiere.

Pr. Iosif Stoica

Dela „Astru“ București. Ședința I (22 Noemvrie 1942). Dl Aurel Berghezan a arătat activitatea de pe anul trecut. S'a discutat apoi modul de reorganizare a ședințelor Astrului pentru a se ajunge la roade cât mai bune.

Ședința II (29 Noemvrie 1942). Continuarea discuțiilor în jurul subiectului: ce trebuie făcut pentru a se înmulți numărul membrilor și pentru a stimula interesul pentru Astru a tinerilor universitari români-uniți dela școlile superioare din capitală. Ședința a fost onorată cu prezența dlui director Ștefan Pop precum și a dlui prof. Ion Chinezu, din Ministerul de Externe.

Ședința III (6 Dec. 1942). S'a făcut alegerea noului comitet: Traian Cosma (Politehnică) președinte, Constantin Precup (Medicină) și Alexandru Borza (Politehnică) vicepreședinți. Liviu Marcu (Politehnică) secretar și Aurel Berghezan (Politehnică) președ. secției caritative.

Ședința IV (13 Decembrie 1942). A luat parte un număr de 62 membri dela toate facultățile. A vorbit studentul A. Berghezan despre: „Astru în serviciul Bisericii și a Neamului“. Apoi Mgr. Vladimir Ghika a dezvoltat subiectul: „Universitarii din alte țări“. La ședința a fost prezent și dl Ștefan Pop, membru de onoare al Astrului precum și A. Bădescu, prof. univ. București (Medicina veterinară). Ședințele s'au ținut sub supravegherea pr. Mircea Todericiu, spiritualul Astrului București.

Desființarea sectelor zise religioase. Nr. 305 al Monitorului Oficial din 30 Decembrie 1942 aducea Legea Nr. 927, care spune apriat că de aci încolo: „Asociațiile religioase (sectele) existente de drept sau de fapt, sunt și rămân desființate“ (art II) și că: „Toate bunurile sectelor trec în patrimoniul Statului“ (art. III).

la Constantinopol și la Florența se lucra pentru unirea creștinilor cu Roma, cei dintâi umanisti exaltau originea romană nu numai a Italianilor ci și a Românilor. Enea Silvio Piccolomini încercă să dovedească originea romană a cuvântului valach din Flacchus al lui Ovidiu; pentru Pomposino Leto e natural și clar că limba ausonă era limba cea valachă pentru că Valachia și Italia, de către popoarele barbare, erau numite în același fel și cu același nume; Poggio Bracciolini povestește de o „Colonie lăsată de Traian la Sarmății septentrionali“, unde se vorbește o limbă asemănătoare celei latine „după cum s'a spus din partea italianilor cari au venit de acolo“. Dar am fi prea lungi dacă i-am înșira pe toți, ca să fim complecți. Ceeace valorează însă, e că dacă un italian ca Poggio Bracciolini găsește etimologia latină a cuvintelor românești, apoi după două veacuri un Român, elev de al Iezuiților, Grigore Ureche va continua cercetarea filologică a limbei materne, ca să ajungă la concluzia că „originea noastră e dela Romani iar graiul nostru e amestecat cu cuvinte de ale lor“.

Veacurile XVI și XVII sunt pasionate de studii clasice în România. Miron Costin, tot elev de al Iezuiților italieni din Bari, continuă studiile lui Ureche și încheie prietenie cu prelați italieni învățați; Dimitrie Cantemir latinist, scrie pentru prima dată Istoria tutu-

ror Românilor în limba română. Constantin Cantacuzino vizitează Italia și scrie istoria țării sale bazat pe izvoare italiene. Atunci se compune primul vocabular italian-român și se traduc în românește opere de pietate ca *Il penitente istruito* al Păr. Ségneri. Schimbările culturale între Italia și România pe planul comun de Romanitate și catolicitate devin tot mai intense, până la trimiterea tinerilor clerici români la Roma pentru a se pregăti la ministerul preoțesc în Moldova, Valachia și Ardeal. Colegiul Urban de *Propaganda Fide*, împreună cu Colegiul Grec și German, vede reîntoarcerea acestor strănepoți de ai legionarilor.

În felul acesta se ajunge la 1735, când Inocenție Micu, după ce a intrat ca Episcop la Făgăraș, dieceză înființată de Roma cu vre-o 12 ani în urmă, se mută la Blaj.

După cum am spus, era aurora timpurilor nouă.

Blajul pe atunci era un mic sătior în care se găseau și se găsesc și astăzi diferite urme arheologice, dintre cari cele mai de seamă nu sunt pietrele latine sau basoreliefurile imperiale ci *tablele cerate*, astăzi așa de rare, pe cari cei vechi scriau. Această prețioasă descoperire blăjană indică destinul orașului: a orașului consfințit studiilor.

Episcopatul lui Inocenție Micu-Klein fu într'adevar îndreptat spre formarea unui cler

care să fie tot așa de credincios Romei ca și instruit în Romanitate, pentru ca dieceza română-catolică să moștenească și să continue tradiția umanistică și dacă furtunile politice n'ar fi disturbat această operă, mult mai bogate ar fi fost fructele cultivate în iubirea poporului român la lumina Bisericii și a istoriei Romei.

Fiind așezat între granițele imperiului Austriac și Turcia, între catolicism și ortodoxie, schimbările politice și discuțiile religioase absorbiră apăsătoare în întregime activitatea episcopului, care fu chemat la Viena și era să i-se intenteze și un proces dacă el — susținut de Nunțiul Apostolic — nu ar fi preferat exilul la amestecul Statului în afacerile ministerului pastoral.

Și Inocențiu Micu Klein vine la Roma. Era anul 1744. Șapte ani de dureri și de umiliri susținute cu sufiet bărbătesc, petrecu aci, până când a renunțat la dieceză. Și a putut să renunțe fără prea mari daune, căci la Blaj se forma un cler nou; învățat, inteligent, zelos și luptător.

I-a urmat Patru Pavel Aron, om de o valoare excepțională, în jurul căruia erau preoți ca Silvestru Caliani și Grigore Maior, ambii exalumni ai Colegiului Urban de *Propaganda Fide*. Astfel, a doua generație blăjeană n'a fost într'adevăr inferioară celei dinăi.

Știri mărunte

Calendarul „Unirii“. Credincioși unei tradiții mai vechi, facem și anul acesta un mic cadou abonaților noștri: Calendarul portativ al „Unirii“, pe care-l alăturăm la acest număr al gazetei noastre. — Redacția „Unirii“.

Personale. Ven. Ordinariat al Lugojului a făcut mai nou următoarele numiri și schimbări în sinul clerului eparhial: pâr. canonic V. Deciu, președ. al Trib. matrim. de a doua instanță; pâr. canonic I. Ploscariu, defensor; pâr. Patriciu Tufescu, secretar și referent la acelaș Tribunal; pâr. Iosif Nistor, paroh și protopop la Deva; pâr. Lucian Bociat dela Merisor, la Uricani; pâr. Dr. Ovidiu Bejanu dela Cassa Centrală Diecezană, la Silha; pâr. Vasile Breban, dela Silha, la Cassa Centrală Diecezană; pâr. Vasile Albu dela Zăbrani, contabil-ajutor la Cassa Centrală Diecezană; pâr. Nicolae Vescanu, dela Gârliște la Zăbrani; pâr. Dr. Ioan Deliman a fost numit secretar episcopesc, iar pâr. Vasile Cristea dela Uricani a căpătat voie să treacă în legăturile Arhidiecezei de Alba-Iulia și Făgăraș, unde a și fost primit.

Misiuni populare. Reuniunea Eparhială de Misiuni dela Lugoș a aranjat la Șimand, în zilele de 29 Noemvrie — 6 Decemvrie 1942, sfinte misiuni populare, vestitori ai cuvântului fiind pâr. Dr. Teodor Voștinaru, protopopul Aradului și pâr. Iosif Vezoc dela Lugoș. În decursul celor 8 zile de misiuni s'au apropiat de SS. Taine 435 de inși, iar după aceea, cât a ținut novena pentru darul stăruinței în bine, s'au mai înregistrat 160 de cuminecări. — Lăudat fie Domnul pentru toate!

Binecuvântarea bisericii din Sântimbru. Frumoasa biserică din Sântimbru (Alba), reparată prin străduința pâr. Liviu Dumitreanu și cu jertfa credincioșilor, a fost binecuvântată solemn Dumineca trecută de către Revmul Ioan Moldovanu, canonic metropolitan ca delegat al Mitropoliei din Blaj, asistat de pâr. Elie Magda, protopopul Albeii-ului, pâr. Dr. Sept. Todoranu, și Dr. Ioan Vesa, profesori de teologie. Răspunsurile au fost date de pâr. Ioan Florea prof. de teologie. S'au apropiat de Sf. Taine aproape 300 de credincioși.

Locale. Dumineca trecută a predicat în cate. drală pâr. Liviu I. Chinezu, Rectorul Academiei

Teologice, despre: Ignoranța religioasă; mâne, Dumineca Leproșilor, va predica pâr. Eugen Popa, prof. de teologie, despre: Problema vieții (Vieța creștină, sau supranaturală), iar Dumineca viitoare, a Orbului, va predica pâr. Aurel Leluțiu, prof. de religie despre: Fundamentul vieții creștine, care-i credința în Isus Hristos.

Ne-a părăsit un om de omenie. Acest om de o rară și impresionantă omenie și cumițenie românească a fost cinstitul plugar Amos Popa din Ciugudul de jos, tatăl d. Dr. Augustin Popa, directorul nostru, și alor alți unsprezece frați și surori, dintre cari șapte în viață și la rosturile lor, mulțumită grijei, strădanilor și jertfelniciei părințești a celui ce a trecut în lumea drepților Sâmbătă, în 9 Ianuarie c., la vârstă de 76 ani. Prohodul i-a fost slujit de șase preoți, între cari erau și pâr. Dumitru Neda, redactorul nostru, pâr. Eugen Popa, prof. de teologie în Blaj, cu patru clerici, și pâr. Iuliu Căpălneanu, protop. la Uioara. La locul de odihnă l-a petrecut neobișnuit de multă lume pe bunul badea Amos, care atâta vreme fusese cantor bisericesc, curator, și primar al satului său de naștere. — Facă-i Dumnezeu parte cu cei drepți, căci drepte i-au fost gândurile, și spre bine drumurile în toate zilele vieții sale, iar pe directorul nostru și pe cei dragi lui și adormitului în Domnul, să-i mângâie Cel de sus. — „UNIREA“.

Reintroducerea autorizațiilor de călătorie C. F. R. Amăsurat unui Comunicat al Ministerului Afacerilor Interne, începând cu 15 Ianuarie 1943, se reintroduc autorizațiile de călătorie pe C. F. R. Aceste autorizații vor fi eliberate, în municipiile și capitalele de județ din provincie, de chestorii și șefii de poliție, în orașele de reședință de comisaratele de poliție, iar în comunele rurale de șefii secțiilor și de posturile de jandarmi. La control, în trenuri, orice călător, indiferent de calitatea sa, va fi obligat să prezinte organelor în drept: carnetul de identitate sau Buletinul Biroului Populației (cu fotografie); autorizația de călătorie și bițetul de tren.

Intregire de informație. Cum se întâmplă că: Dormitat quandoque et bonus Homerus, s'a întâmplat să-i scape și inforatorului nostru patru dintre persoanele cari trebuia încrestate c'au luat parte la praznicul dela Obreja când, primind marele chip ingeresc pâr. Teodosie Bonteanu și pâr. Iosif Bal, au devenit teroshimonahi, și următoarele patru persoane bisericești de seamă: pâr. Liviu T. Chinezu

rectorul Academiei Teologice din Blaj; Cuv. P. Or. duna S. J., fiu al Spaniei și reprezentant al Părinților Iezuiți din România; Cuv. Vasile Cristea dela Blaj, reprezentantul Părinților Asumpționiști din Blaj, și pâr. Gh. Nicoară, parohul dela Micăsasa. — Facem prin aceasta convenita întregire.

CARTI & REVISTE

IOAN GEORGESCU: Mitropolitul Ioan Vancea. Oradea. 1942. Pagini: 84. Prețul: 1.20 pengö.

Laboriosul și priceputul scriitor bisericesc, pâr. Ioan Georgescu, canonicul orădan, la o jumătate de veac dela moartea celui ce a fost mitropolitul blăjan Ioan, cândva Vancea de Buteasa, al doilea întemeietor al Blajului, i-a prins atât de bogata viață în măsurate și cumpănite rânduri de biografie, și așteptată și binevenită. Tipăritura aceasta, maltrată în chip barbar și împodobită cu numiri pocite încă înainte de a ieși pe piața cărților, ne lăsa să întrezărim și așa că acela pe care vrea să ni-l prezinte a fost un arhieru providențial și unul dintre cei mai mari fii ai neamului nostru care acasă ne-a făcut numai bine, iar în afară nu mai cinste.

Calendarul dela Blaj pe a. 1943. Blaj, 1942, Pagini: 125. Prețul: 50 Lei

Redacția „Unirii Poporului“ scoate a 20-a oară acest minunat calendar pentru credincioșii noștri. Ca în totdeauna, în afară de partea calendaristică, are și de astădată bogat și ales material de învățatură și petrecere. Chipurile multe și frumoase ce-l împodobesc îl fac cu atât mai simpatic. — Va fi prieten cuminte și bun al familiilor în cari va intra. Și ne-ar plăcea să-l știm în toate părțile.

I. M. RIUREANU: Emigranții în Brazilia. București. (Casa Școalelor), 1942. Pagini: 152. Prețul: 30 Lei.

O povestire duioasă și 61 de istorioare pentru copii formează cuprinsul acestei cărți scrisă frumos, tipărită cu gust și bogată în icoane creionate potrivit textului. Poate fi pusă cu încredere în mâna celor cărora le este menită. Iuscința cu care autorul a știut să îmbrace cât se poate de captivant gândurile bune ce a voit să împărtășiască lumii sale de cetitori, recomandă în chip deosebit această lucrare.

„Există o rămășiță de a coloniștilor lui Traian și Adrian — seria în 1758 Episcopul Aron — cari se numesc Romani sau Români. Limba lor e latină, asemănătoare celei latine.

Ei sunt de o natură blândă și înclinați la toate artele și științele: pe această declarație de conștiință istorică și națională, a clădit Aron întreaga sa operă de apostolat cultural. Apostolat cultural. Se părea atunci a fi o greșală de tactică: să vorbești de cultură la un popor ținut în condițiuni de slavie și de inferioritate; și totuși fu o atitudine necesară, dreaptă și abilă. În școalele catolice din Blaj s'a format — e adevăr istoric — conștiința națională a Românilor.

Intr'adevăr, în jurul majestoasei catedrale proiectată de italianul Martinelli, Aron a ridicat patru școli: una elementară cu învățători mireni, una de latină cu profesori preoți, una de filosofie și teologie pentru viitorii preoți și înfățișat un seminar bazilican pentru tinerii cari erau înclinați spre călugărie. Ca și când toate acestea n'ar fi fost îndeajuns — el e primul care a văzut în Blaj o fortăreață culturală și ea urma să fie ai doilea fondator al orașului alături de Inocenție Micu Klein — a instituit diferite burse de studiu la Colegiul Pazmanian din Viena și Propaganda Fide din Roma.

Și iată-ne la o a treia generație; tot mai numeroasă, tot mai pregătită de luptă, tot mai compactă în dosul standardului catolicității și a Romanității. Gerontie Cotore scrie împotriva schismei și a mahomedanilor. A Mureșan elaborează cea dintâi gramatică

română-italiană premergând italianismului lui Eliade Rădulescu; Samuel Micu-Klein, nepot de al nenorocosului episcop, compune *Elementa linguae Daco Romanicae sive Valacicae*, Origines Daco-Romanorum și traduce în românește Biblia, pe sf. Grigore Teologul și Ioan Gură de Aur; George Șipcai învățând la *Propaganda Fide* archivistica cu Mons. Borg a scris *Chronica Românilor*, retipărește *Elementa* lui Samuel Micu Klein, iar în vreo 12 ani întemeiază peste 300 de școli; Petru Maior, tot ex-alumn dela *Propaganda Fide*, scrie opere teologice, morale, literare și cea Istoria Bisericii Românilor care e cea dintâi încercare de istorie ecleziastică românească.

Pentru oricine e clară și precisă adevărătatea istorică a „continuității“, adică a continuității poporului latin, dela legionarii lui Traian până la Români de azi, pe pământul care-i nutrește și această conștiință, ce e conștiința națională a clerului catolic, din Blaj e răspândită și epărată în popor. Mulțumită apoi și miciei și eroice tipografii care și astăzi păstrează tiparul și literile de lemn.

Cultura națională astfel dela Blaj se răspândește în întreaga Românie, chiar și printre necatolici și printre cei influențați de iluminismul francez. În acest timp — 1800 — se poate nota un flux și un reflux între Ardeal și Principatele Valachia și Moldova, unde Ardelenii trimiteau cărțile și scriitorii pe cari îi aveau, pentru că aceste două Principate reprezentau, pentru Români Ardeleni, un exemplu viu de autonomie politică.

Să înțelegă prin urmare de ce în pri-

Tipografia Seminarului Blaj

măvara anului 1848 a fost ales chiar Blaj pentru marea adunare de 40 000 Români din toate regiunile. Pe acea câmpie deasupra căreia acum sbârnaie aeroplanele aviației române, s'a format pentru întâia oară în suflete dacă încă nu în instituțiuni, România unită mai presus de frontiere.

Azi, Blajul, care pe bună dreptate e numit „Mica Romă“ a Ardealului continuă cu demnitate tradiția și sporește citadetele sale de cultură română și catolică.

Are 9000 de locuitori dintre cari 2500 sunt elevi și eleve. Caz cu totul rar și frumos a unui oraș dedicat studior. Este Academia Teologică, Vechiul și gloriosul Liceu de băieți, Școala Normală, Mărețul Institut al Recunoștinții pentru fete fondat cu ofertele ex-studenților din Blaj și dedicat lui Pius XI, Liceul Comercial, Gimnaziul Industrial, Muzeul, Biblioteca și Palatul Cultural. Peste toate supraveghează Arhiepiscopul, ajutat de un ales mănunchu de preoți, în mare parte ex-alumni ai Colegiului de *Propaganda-Fide* și ai Colegiului Pro-Romano de pe Gianicolo.

E o înflorire minunată de studii și de studenți. Căutând registrele școlare a acestor tineri și tinere e imposibil să nu notezi că — semipariști sau viitori comercianți — poartă ca toți nume de cea mai curată clasicitate: Traian, Coriolan, Pomponia, Liviu, Ovidiu, Cesar, Romul, Veturia; sunt nume romane, cu cari prin botez s'au înscris în armata Bisericii romane.